

МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Лебідь О.М.

кандидат філологічних наук;

Бокшань Г.І.

старший викладач;

Чеканович В.Г.

старший викладач,

Херсонський державний аграрний університет

ІНОЗЕМНА МОВА НАУКИ В АСПЕКТІ «СТИЛЬ» І «ЖАНР»

Іноземна мова науки в аспекті «стиль» і «жанр» та її функціонування у текстах сільськогосподарського призначення набуває неабиякого значення, оскільки новий науковий досвід інших країн, завдяки впровадженню Болонського процесу, поширюється в українському науково-дослідному та освітньому просторі. Для вузькопрофільних фахівців – іноземна мова науки відкриває широкий горизонт професійних можливостей таких, як втілення інновацій різних наукових галузей у вітчизняні наукові розробки аграрної галузі, що набуває, у свою чергу, новизну й практичну значущість, що підтверджується на ринку праці, враховуючи феномен глобалізації аграрного сектору.

Мета доповіді – на основі вивчення сучасних наукових джерел обґрунтувати вивчення іноземної мови науки в аспекті «стиль» і «жанр» щодо наукових розробок у сільськогосподарській галузі.

Пітер Баррі, викладач англістики Уельського університету фокусував увагу на найбільш каверзних моментах теорії та запропонував конкретні приклади аналізу текстів. Науковець зауважує: «Мова зумовлює, обмежує й визначає те, що ми бачимо. Отже, вся реальність створена мовою, ніщо не існує просто так – усе є лінгвістичним / текстуальним конструктором. Мова не відображає реальності, вона створює її, тому весь наш світ – це текст. Більше того, на думку теоретиків, значення теж витворюється спільно письменником і читачем.

Воно не просто «перебуває» в тексті, чекаючи, поки ми візьмемося за нього, але вимагає від читача взяти участь у його формуванні» [1, с. 46].

Н. С. Ференц пише, що жанр має певне спрямування у «відборі матеріалу, який вимагає відповідної форми вираження, обсягу, композиції, лексико-фразеологічних засобів і метрики. Жанр не є чимось застиглим, він змінюється, кожна епоха наповнює його своїм змістом» [10, с. 234]. Науковець визначає, що жанр – це змістова форма і визначальним у неї є зміст.

Взагалі науковими жанрами прийнято вважати монографію, доповідь, реферат, анотацію, патентний опис, словник, довідник, каталог, дисертацію, звіт про проведення науково-дослідницької роботи, автореферат дисертації, методичний посібник, статтю, лекцію, підручник.

Досліджуючи жанри мови науки не можна обходити стильовий аспект. «Стилістику можна до певної міри назвати сучасною версією античної дисципліни, відомої як «риторика», котра навчала знаходити докази, ефективно використовувати тропи та фігури мови і взагалі будувати й урізноманітнювати промови і письмові твори, щоби досягнути максимального рівня їхнього впливу [1, с. 46]. Як визначають Е. В. Ганопольська, А. В. Хохлова, «стилеформуючі чинники – це ряд факторів, які при створенні тексту того чи іншого функціонального стилю послідовно задають його параметри: лексичні, граматичні, синтаксичні особливості тексту, написаного в цьому стилі. Це в кінцевому рахунку визначає вибір мовних засобів [8, с. 106]. Згадані вчені вважають, що стилеформуючі фактори являють собою ієрархічну систему, яка складається з декількох блоків і виділяють три основних стилеформуючі фактора: сфера, мета, спосіб спілкування, які задають всі інші, а ті, у свою чергу, визначають мовні особливості конкретного тексту. Крім того, істотний вплив на мовні особливості тексту надає його жанр [8, с. 106].

Пітер Барі вивчав сучасну стилістику і зробив, на наш погляд, синтезуючий висновок щодо притаманних сучасним стилістам описів технічних особливостей мови тексту, такі як граматичні структури, і використання цих даних для інтерпретації. Інколи, на думку британського науковця, метою дослідження є наведення об'єктивних лінгвістичних даних для підтвердження поширених прочитань чи вражень про твір. «В інших випадках метою є запропонувати нову

інтерпретацію, в основі якої лежать винятково або переважно лінгвістичні дані, що може поставити під сумнів або спростувати інші прочитання» [1, с. 255]. Це важлива думка, щодо нашого дослідження тому, що спеціальна наукова термінологія інколи переходить із вжитку однієї наукової дисципліни до іншої. Отже, контекст сприйняття може мати певні варіації. Науковий стиль досліджується стилістикою, завдяки аналізу лінгвістичних механізмів, тобто «рухається від граматики речення» до «граматики тексту» – зосереджується на тому, як функціонує текст у цілому, досягаючи (або ні) своєї мети (скажімо, здивувати, переконати чи викликати підозру), і досліджує лінгвістичні особливості цього процесу [1, с. 255].

Українська вчена, кандидат педагогічних наук Ельза В'ячеславівна Васильєва присвятила своє дослідження розгляду науково проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою в жанровому контексті. Вона довела, що наукове проблемно-тематичне повідомлення «як жанр письмових робіт є традиційним для університетської програми у Великій Британії та США і поки що новим для студентів України. У програмі з англійської мови для університетів/інститутів (п'ятирічний курс навчання), який ґрунтується на вимогах Ради Європи та Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти, формування навичок і розвиток умінь, необхідних для написання власного наукового дослідження (*graduation paper*), передбачене на V курсі. У програмі також наводиться перелік умінь, необхідних п'ятикурсникам для формування іншомовної писемної компетенції та, зокрема, для укладання НПТП. Серед типів текстів, які повинні вміти продукувати студенти V курсу, визначено й НПТП (*research paper*)» [5, с. 3]. Українська вчена визначає жанр наукового проблемно-тематичного повідомлення, як науковий, діловий, емоційно нейтральний монолог, «який готується як письмове повідомлення інтерперсональної комунікації. Текст наукового проблемно-тематичного повідомлення є інформуючим і містить інформацію з певної теми чи проблеми. Інформація подається переважно дедуктивно-індуктивним методом і добирається з різноманітних джерел, які представлені в бібліографії у кінці роботи» [5, с. 8].

Стилістичні особливості англійської рецензії аграрного сектору мають новизну. Вони ще не вивчені сучасними українськими науковцями. В нашому випадку головна комунікативна мета рецензії

сільського господарства являє собою об'єктивне існування результатів науково-дослідних робіт аграрного сектору економіки країни. Хоча суб'єктивність у згаданому жанрі також буде мати місце.

На основі останніх наукових джерел, що були вивчені, ми дійшли висновку, що іноземна мова науки сільського господарства являє собою нову і перспективну гілку лінгвістичної науки, яку треба вивчати та комплексно описувати. Іноземна мова науки сільського господарства проявляє себе у наукових жанрах таких, як монографія, доповідь, реферат, анотація, словник, довідник, каталог, дисертація, звіт про проведення науково-дослідницької роботи, автореферат дисертації, методичний посібник, стаття, лекція, підручник. Це мова спеціального призначення, яка є засобом виховання міжнародно-орієнтованого фахівця. Вивчення іноземної мови науки також важливо у рамках планування процедури пошуку наукової інформації з питань сільського господарства в Інтернеті. Аналіз іноземних сайтів є неможливим без фахових знань цієї дисципліни. У наукових жанрах концентрується практичний досвід сільського господарства в історичному процесі і вивчення мови науки сприяє новим науковим поглядам і відкриттям в аграрному секторі. Завдяки особливостям своєї конкретної змістової форми, тобто жанру, уніфікації та стандартизації лексики, іноземна мова науки надає вихід до міжнародної співпраці у конкретних сферах сільського господарства.

Список використаних джерел:

1. Баррі Пітер. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко, наук. ред. Р. Семків / Пітер Баррі. – К.: Смолоскип, 2008. – 360 с.
2. Богиня Н. В. Жанрово-стильова своєрідність малої прози Генрі Джеймса: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.04 «Література зарубіжних країн» / Наталія Вікторівна Богиня. – Дніпропетровськ, 2004. – 21 с.
3. Бондарчук Л. Й. Іноземна мова для спеціальних цілей як засіб виховання міжнародно-орієнтованого фахівця / Л. Й. Бондарчук, Л. М. Гуня, І. І. Добош // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. – 2010. – Вип. 181, ч. 2. – С. 55-57.
4. Борисевич О. В. Лінгвокогнитивний аспект онімів та їх дериватів у англомовній літературній рецензії: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня

канд. філол. наук: спец. 10.02.04 «Германські мови» / Оксана Вікторівна Борисевич. – Київ, 2009. – 24 с.

5. Васильєва Е. В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання германські мови» / Ельза В'ячеславівна Васильєва. – Київ, 2005. – 20 с.

6. Куліш І. М. Деякі аспекти поняття «Іноземна мова спеціального призначення» / І. М. Куліш // Вісн. Черкас. ун-ту. Сер. Пед. науки. – 2009. Вип. 163. – С. 120-123.

7. Редько В. Проектувальна діяльність автора шкільного підручника з іноземної мови / В. Редько // Рідна шк. – 2009. – № 11. – С. 26-32

8. Русский язык и культура речи. Семнадцать практических занятий / Под. ред. Е. В. Ганопольской, А. В. Хохлова. – Спб.: Питер, 2005. – 336 с.

9. Федосій О. О. Жанрові моделі сучасної української малої прози (Людмила Тарнашинська, Галина Тарасюк, Володимир Даниленко, Олександр Жовна): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 «Українська література» / Олена Олексіївна Федосій. – Київ, 2011. – 24 с.

10. Ференц Н. С. Основи літературознавства / Н. С. Ференц. – К.: Знання, 2011. – 431 с.

11. Шмирова О. Планування процедури пошуку фахової наукової інформації іноземною мовою в Інтернеті / О. Шмирова // Нова пед. думка. – 2008. – Спец. вип. – С. 160-163.

Микуляк О.В.

аспірант,

Східноєвропейський національний університет

імені Лесі Українки

ТЕКСТИ ЛІТЕРАТУРИ МІГРАНТІВ ЯК КОРПУС ЕТНОЛІНГВАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Етнолінгвальні дослідження зосереджені на описі лінгвокультурних одиниць, а саме стереотипів, мовних реалій, прецедентних феноменів. Усі вони пов'язані з культурою, мають національне забарвлення і